

Marieke te Brummelstroete: 'De landbouw heeft jonge boeren nodig, ook op deze boerderij'

Tóch een opvolger

Steeds meer bedrijven hebben geen opvolger uit het eigen gezin. Toen de kinderen van Wim en Marieke te Brummelstroete niet geïnteresseerd bleken in het bedrijf, twijfelden ze niet en besloten ze verder te kijken. Na ruim twee jaar 'kennismaken' met Stefan en Marije te Selle is het nu tijd voor een maatschap.

tekst **Florus Pellikaan**

Wie als gast op melkveebedrijf Jageweg in Winterswijk-Huppel komt, voelt niets van de enigszins verwachte afstand of spanning. Sterker nog, de personen steken gerust de gek met elkaar. Hierdoor is niet te merken dat twee families pas tweeënhalve jaar geleden bij elkaar kwamen met als gemeenschappelijk doel een zwaarwichtige, maar mooie stap: bedrijfsopvolging. De melkveehouders Wim (55) en Marieke (51) te Brummelstroete in Winters-

wijk-Huppel namen zelf het bedrijf met ruim 7 ton melkquotum in 1998 over van Wims ouders. In de jaren die volgden, breidden de ondernemers het bedrijf verder uit, tot in 2006 de stal te klein bleek en de melkstal versleten was. 'We wisten op dat moment al dat de kans op bedrijfsopvolging door een van onze twee zoons of door onze dochter klein was. Maar we wilden hoe dan ook een bedrijf van deze tijd hebben en houden en met de tijd meegaan. Stilstand is

Wim en Marieke te Brummelstroete en Stefan en Marije te Selle

In 2014 zetten de families Te Brummelstroete en Te Selle de eerste stap naar een buitenfamiliaire bedrijfsoverdracht. En met succes naar nu blijkt.

Aantal koeien:	145
Aantal stuks jongvee:	95
Grondgebruik:	46 ha (waarvan 30 ha eigendom)
Jaarproductie:	1,4 miljoen kg melk
Rollend jaargemiddeld:	4,02 10.160 4,07 3,58

tenslotte achteruitgang', vertelt Marieke. Wim vult aan: 'We hebben toen in 2008 de nieuwe stal met ruimte voor honderd extra melkkoeien echt voor onszelf gebouwd om ook zelf hiervan plezier te hebben.'

De stal werd voorzien van melkrobots. 'Met 130 tot 140 koeien op een gezinsbedrijf was arbeidsverlichting welkom en dat geven robots toch echt.'

Geen opvolging doet pijn

In de jaren die volgden, werd steeds duidelijker dat bedrijfsopvolging vanuit het gezin er niet in zat. 'We hebben lieve kinderen die ook best een keer willen helpen maaien of schudden, maar ze

Jestherdochter Grete 52 is met haar huidige levensproductie van 131.000 kg melk het levende fokdoel van het bedrijf

Marieke en Wim te Brummelstroete en Marije en Stefan te Selle

hebben de passie voor het boeren gewoon niet. Ze zijn geen tweehonderd procent koeienman of -vrouw en willen niet 24 uur per dag en 7 dagen per week voor het bedrijf klaarstaan', vertelt Wim. Dat uiteindelijk geen van de kinderen met het bedrijf verder wilde gaan, deed de melkveehouders wel wat. 'Geen opvolging vanuit de bloedlijn die hier al drie generaties boert, doet wel zeer, maar verplichten heeft echt geen zin. De motivatie moet er van binnenuit zijn. Is die er niet, dan moet je het ook gewoon accepteren', stelt Wim.

De tijd op het melkveebedrijf rustig uitdienen of het bedrijf verkopen waren voor het echtpaar geen optie. 'De landbouw moet door, ook op dit bedrijf. Er is behoefte aan jonge boeren die ervoor gaan', aldus Marieke. Ze namen daarom de beslissing om voor de bedrijfsopname verder te kijken dan het eigen gezin. Nog een aantal jaren wachten kwam niet in ze op. 'Waarom zou je afwachten tot je 60 of 65 jaar bent? Dan moet overname heel geforceerd plaatsvinden. Bovendien moet je voor de optimale ontwikkeling van het bedrijf vroeg met overname beginnen. En een jong persoon brengt de nieuwste inzichten mee die goed zijn voor het bedrijf', zet Marieke uiteen.

Het echtpaar besloot daarom de wens voor een buitenfamiliale bedrijfsopvolger in het voorjaar van 2013 kenbaar te maken bij de adviseur van de bank. Nog dezelfde week meldde plaatsgenoot Stefan te Selle zich op het bedrijf. 'Dat het

zo snel kwam, was wel even slikken. Blij verrast, zeg maar', vertelt Marieke met een glimlach.

Een soort verkeringstijd

Boerenzoon Stefan (32) en zijn vrouw Marije (31) te Selle kwamen via het werk van Stefan bij diezelfde bank te weten dat de familie Te Brummelstroete een opvolger zocht. 'Ik ben altijd erg betrokken geweest bij het bedrijf thuis, maar mijn oudere broer is ook heel fanatiek', geeft Stefan aan. 'Samen verder met het bedrijf zou een bepaalde schaalgrootte vragen die eigenlijk niet past in deze omgeving. En daarnaast kun je met je familie beter wandelen dan handelen. Hoe vaak zie je dergelijke samenwerkingen niet fout lopen?'

De eigenschappen van het boerenvak, zoals het eigen baas zijn, afwisseling in het werk, dagelijks resultaten zien, daar verantwoordelijk voor zijn en daar op inspelen wogen zo sterk dat Stefan besloot verder te kijken dan zijn huidige werk. 'Hier in de omgeving waren meerdere succesvolle voorbeelden van bedrijfs-overnames door derden. Toen ik over de plannen van Wim en Marieke hoorde, was ik vastbesloten.'

Na wat voorbereidingen is de samenwerking op 1 januari 2014 begonnen, allereerst op advies van de accountant door een werkgevers-werknemersrelatie. 'Je kent elkaar niet, dus daarom hebben we een soort verkeringstijd ingebouwd. Je kunt wel gelijk een maatschap

beginnen, maar als het fout gaat, heb je ook veel meer op te lossen', vertelt Stefan.

De uiteindelijke intrede van Stefan op het bedrijf werd in alle kampen met gejuich ontvangen. Zo viel er volgens Marieke duidelijk merkbaar een last van de schouders van de oudste zoon af. 'En na een paar weken zag ik een heel andere Wim. Hij had weer oprecht plezier in het boeren. Aan tafel werd er weer met diepgang over het bedrijf gepraat. Het bracht nieuw elan.' Marije springt hem bij: 'En in Stefans ogen zag je weer echte passie. Hoewel hij met alle plezier veel thuis deed, was er daar niet de mogelijkheid om fulltime boer te worden. Dit was zichtbaar anders.'

Gezamenlijke passie fokkerij

Inmiddels is het tweeënhalf jaar verder en de samenwerking bevalt beide partijen uitstekend. 'Het is een kwestie van vertrouwen, accepteren en gunnen. De ene partij moet niet dominant zijn over de andere, maar je moet met elkaar de weg vinden via goede samenwerking', vertelt Wim. Trots vervolgt hij: 'Toen Stefan hier drie maanden was, vroeg hij al of hij met een paar koeien naar de keuring mocht. Dat is toch prachtig. Nu bezoeken we ieder jaar een paar keuringen met koeien en met succes.'

Marieke heeft nog een positieve verandering door de samenwerking paraat. 'Sinds Stefan hier is, doen we alle vaste werkzaamheden 's morgens. Ook op de vier dagen dat Stefan bij de Rabobank werkt. Dat geeft nu gedurende de dag veel meer vrijheid.'

Naast de nieuwe keuringsdeelname is er meer in de fokkerijstrategie veranderd sinds de komst van de bedrijfsopvolger. Paringen gebeuren op het oog in plaats van met de computer en er worden nagevoeg geen genoomstieren gebruikt. 'Als je het over optimaliseren hebt, moet je in de fokkerij zo min mogelijk missers hebben. Daarom kiezen we voor stieren die bewezen hebben een prima genetisch niveau te kunnen geven. Voeding en management zijn vervolgens het allerbelangrijkste om het uit de koeien te krijgen', stelt Stefan.

In de stal wijzen de beide melkveehouders, die de passie voor de fokkerij delen, graag hun levende fokdoel aan. 'Dit is het bewijs van een harde melkkoe die makkelijk veel melk geeft en oud kan worden', vertelt Wim bij Jestherdochter Grete 52. Ondanks dat ze al 131.000 kilo melk heeft geproduceerd, is ze nog altijd puntgaaf en excellent ingeschreven. Met stieren als Brawler, Impression, Gold-

Meer melkvee in plaats van jongvee is een van de belangrijkste optimalisatieplannen

De capaciteit van de drieboxmelkrobot geeft nog wat ruimte voor groei

farm, Asterix en Twist proberen Wim en Stefan vergelijkbare koeien te fokken.

Fosfaat bracht bijna het einde

Eind vorig jaar was de tijd rijp voor een volgende stap in het werken naar bedrijfsoverdracht: een maatschap. Tot de fosfaatwetgeving roet in het eten dreigde te gooien. 'Omdat het geen overname is in de eerste, tweede of derde bloedlijn, zou de overname niet vrijgesteld zijn van tien procent afroming van fosfaatrechten. En nog erger: de fosfaatreferentie zou vervallen. Hierdoor zouden we op dit intensieve bedrijf door een fors fosfaatoverschot 25 tot 30 hectare grond moeten groeien. Dat is onmogelijk', zet Stefan uiteen.

Navraag tot aan de RVO toe heeft zo goed als zeker toch een oplossing opgeleverd. 'Bij behoud van het huidige KvK-nummer treden er nog geen fosfaatkortingen op. Zoals het nu lijkt, gaan we daarom de

maatschap aan en kunnen we weer vooruitkijken.'

Vooruit met het bedrijf betekent voor Wim en Stefan nu vooral optimaliseren. 'Omdat we zo intensief zijn en mest moeten afvoeren en mais aanvoeren, willen we zo veel mogelijk per koe melken. Dat is de meest efficiënte manier om hier te produceren en de goedkoopste manier om te groeien. Extra grond aan het bedrijf binden is vanwege de grote veedichtheid in dit gebied niet makkelijk', vertelt Wim.

Om de efficiëntie te verhogen zijn Wim en Stefan vorig jaar begonnen met het aanhouden van minder jongvee. Stefan: 'Door minder jongvee hoef je natuurlijk minder mest af te voeren en minder voer aan te kopen, maar nog belangrijker: je moet in de stal ook zo veel mogelijk zien te melken. Vijf stuks jongvee op tien melkkoeien moet genoeg zijn. De MIone-drieboxmelkrobot van GEA kan tot circa 150 koeien melken. Dat geeft nog ruimte om in het aantal melkkoeien te groeien ten koste van het jongvee.'

Project 'Boer zoekt boer'

Het NAJK helpt samen met het agrarische bedrijfsleven om melkveehouders zonder opvolger en potentiële opvolgers zonder bedrijf bij elkaar te brengen. Via het project 'Boer zoekt boer' kunnen beide groepen zich op een online platform registreren en een profiel aanmaken. Ook worden er speciale informatiebijeenkomsten

georganiseerd om de beide groepen bij elkaar te brengen.

Wanneer beide partijen elkaar hebben gevonden, wordt er vanuit het project ondersteuning gegeven bij diverse stappen in de buitenfamiliaire bedrijfsovername.

➔ Meer informatie op: www.bedrijfsovernameportal.nl/boer-zoekt-boer/